

Ainevaldkond	Sotsiaalsained
Kursuse nimetus	Ajaloo III kursus EESTI AJALUGU II (17. saj algusest kuni 20. saj alguseni) (uus)
Eelduskursused	Puuduvad
Kursuse maht ja õppekorraldus	21 (75-minutilist) tundi: kontakttunnid, iseseisvad tööd
Õpetamise aeg	11. klassis 2024/25 õa
Kursuse eesmärgid	1) käsitleda kronoloogilisel põhimõttel Eesti ajaloo alaperioode; 2) teadvustada ja analüüsida minevikunähtuste muutlikkust, tõlgendatavust, omavahelisi seoseid ning seoseid tänapäevaga; 3) kujundada kriitilist suhtumist erinevatesse mõtteviisidesse; 4) õppida töötama erinevate alliktekstide ja kaardiga; 5) luua seos maailma ajalooga.
Kursuse lühikirjeldus	<u>Rootsi suurriigi ajastu.</u> • Rootsi keskviim ja baltisaksa aadel. • Majanduslik areng: talurahva õiguslik seisund ja majanduslik olukord. Reduktsioon ja selle tulemused. Manufaktuuride teke. Kaubandus. • Vaimuelu ja kultuur: luterlus riigiusuna. Esimesed gümnaasiumid. Ülikooli asutamine Tartus. Rahvaharidus. Eestikeelse kirjasõna levik. <u>Eesti 18. sajandil.</u> • Põhjasõda: Põhjasõja põhjused, kulg ja tulemused. • Rahvastikuprotsessid Eestis 16.–18. sajandil. Sõdade, haiguste, olmetingimuste ja näljahädade mõju rahvastikule. • Balti erikord: Vene keskviim ja baltisaksa seisuslik omavalitsus. Talurahva õiguslik seisund ja majanduslik olukord. Asehalduskord. • Vaimuelu 18. sajandil: baltisaksa kultuur ja talurahvakultuur. Rahvaharidus. Pietism ja valgustus. <u>Eesti 19. sajandil ja 20. sajandi algul.</u> • Talurahva vabanemine. Pärisorjuse kaotamine Eestis. Talurahva omavalitsuse kujunemine. Talude pärisestostmine. Usuvahetusliikumine. Tööstuse areng. Erinevused Põhja- ja Lõuna-Eesti arengus. • Ärkamisaeg. Eelärkamisaeg. Estofiilid. Tartu ülikool 19. sajandil. Eesti haritlaskonna kujunemise algus. Seltsiliikumine. Tähtsamad rahvusliku liikumise ettevõtmised ja nende eestvedajad, erimeelsused eesmärkide saavutamisel. • Moderniseeruv Eesti. Majanduse areng. Raudteede ehitamine. Selle mõju majanduslikule ja sotsiaalsele arengule. Suurtööstuse kujunemine. Põllumajanduse areng. Talurahva kihistumine. Ülevenemaaliste seaduste laienemine Eestile. Venestusaja mõju haridusele, kultuurile ja rahvuslikule liikumisele. Rahvusliku professionaalse kultuuri kujunemine. Uus rahvuslik tõus.

	Poliitilised rühmitused. 1905. aasta sündmused ja nende mõju ühiskonnale.
Kursuse õpitulemused	Kursuse lõpus õpilane 1) iseloomustab Rootsi poliitikat Eesti- ja Liivimaal ning annab sellele allikate ja teabetekestide põhjal hinnangu; 2) iseloomustab talurahva õigusliku ja majandusliku olukorra muutumist Rootsi ajal; 3) mõistab luterluse mõju ja Rootsi aja tähtsust eesti kultuuri ja hariduse arengus, ajaloos ning tänapäeval; 4) selgitab Põhjasõja põhjusi, tulemusi ja mõju; 5) iseloomustab Balti erikorda ning selle mõju Eesti arengule; 6) analüüsib allikate ja teabetekestide alusel talurahva majandusliku olukorra ning õigusliku seisundi muutumist; 7) analüüsib rahvastikuprotsesse mõjutanud tingimusi; 8) analüüsib Euroopa valgustusideede mõju eesti vaimuelule; 9) teab, kuidas muutus talurahva õiguslik seisund ja majanduslik olukord, ning selgitab majandusprotsesside ja talurahvaseaduste seoseid; 10) mõistab ärkamisaja tähendust ja tähtsust ning selle mõju kodanikuühiskonna kujunemisele Eesti ajaloos; 11) iseloomustab rahvusliku liikumise eeldusi ja seoseid Euroopaga; 12) teab, millised olid tähtsamad rahvusliku liikumise ettevõtmised ning kes olid rahvusliku liikumise eestvedajad; 13) iseloomustab muutusi Eesti ühiskonnas ja ühiskondlik-poliitilise mõtte arengut XIX sajandi lõpul ning loob seoseid omariikluse kujunemisega; 14) teab tähtsamaid ajaloolisi isikuid ning iseloomustab nende tegevust; 15) seletab ja kasutab kontekstis mõisted.
Hindamine	Õppes hinnatakse õppeperioodi või temaatika õpitulemuste saavutatust eristavalt (protsendid) ja mitteeristavalt (arvestatud/mittearvestatud). Kursus hinnatakse kokkuvõtvalt eristavalt (viiepallisüsteemis+märkuste lahtris protsent). Kursusehinnet arvestatakse ajaloo kooliastme hinde väljapanekul. Kursusehinde moodustavad kontrolltööd ja/või protsessi hindavad tööd perioodi jooksul või arvestus perioodi lõpus. Aineõpetaja täpsustab õppeinfosüsteemis kursuse 1. sissekandes vastavate tööde arvu ning hinde kujunemise viisi.
Õppematerjalid	Andresen, A., Pajur, A., Piirimäe, P., Seppel, M., (Avita, 2015) Eesti ajaloo õpik gümnaasiumile. Rootsi ajast 1905. aastani. Laur, M., Mäesalu, A., Tannberg, T., Vent, U. (Avita, 2005) Eesti ajalugu I. Muinasajast 19. sajandi lõpuni. Kriiska, A., Tvauri, A., Selart, A., Kibal., B. (Avita, 2007) Eesti ajaloo atlas.
Kirjandus (soovituslik kirjandus)	Eesti ajalugu. Kronoloogia. Koost. Vahtre, S., Olion, Tallinn 1994, 2007 Eesti ajalugu, peatoim. Enn Küng, 3. kd.: Vene-Liivimaa sõjast Põhjasõjani, Tartu 2013. Eesti ajalugu, peatoim. Sulev Vahtre, 4. kd.: Põhjasõjast pärisorjuse kaotamiseni, Tartu 2003.

	Eesti ajalugu, peatoim. Sulev Vahtre, 5. kd.: Pärisorjuse kaotamisest Vabadussõjani, Tartu 2010. Eesti ajalugu elulugudes, koost. Sulev Vahtre, Tallinn 1997. Eesti rahvakultuur, toim. Ants Viires ja Elle Vunder, Tallinn 1998. Eesti talurahva ajalugu, toim. Juhan Kahk ja Enn Tarvel, Tallinn 1992. Jansen, E. (2007) Eestlane muutuv asjas. Seisusühiskonnast kodanikuühiskonda. Jürjo, I. (2004) Liivimaa valgustaja August Wilhelm Hupel 1737–1819. Karjahärm, T. (1998) Ida ja Lääne vahel. Eesti-Vene suhted 1850–1917. Laar, M. (1995) Raamat Jakob Hurdast. Laur, M. (1999) Eesti ajalugu varasel uusajal 1550–1800. Ligi, H. (1968) Talupoegade koormised Eestis 13. sajandist 19. sajandi alguseni. Maiste, J. (1996) Eestimaa mõisad. Must, A. (2000) Eestlaste perekonnavaloo allikad. Piirimäe, H., Vahtre, S. (1983): Meie kaugem minevik. Talve, I. (2004) Eesti kultuurilugu. Keskaja algusest Eesti iseseisvumiseni. Viires, A. (2004) Vana Eesti rahvaelu, Tallinn 2004.
Kursuse väljund	Ajaloo olümpiaad.